

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Публічна фінансова звітність підприємств є важливим джерелом інформації для зацікавлених користувачів. З метою підвищення рівня її достовірності необхідно враховувати особливості галузі, до якої належить підприємство.

Найбільш характерні риси спостерігаються на підприємствах торгівлі, про що розглядалося в наукових працях таких авторів як: Л. Балабанова, Л. Лигоненко, А. Мазаракі, О. Сардак, В. Снегір'єва, Н. Ушакова.

Не дивлячись на те, що форми фінансової звітності в країні є уніфікованими та основні рекомендації по їх заповненню мають здійснюватися згідно з Національним Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 1, зокрема з його додатками, проте заповнення окремих статей у формі 2 «Звіті про фінансові результати» підприємств торгівлі мають певні особливості [1].

Так, наприклад, заповнення статті «Собівартість реалізованих товарів» регулюється ПСБО 9 – «Запаси», а підприємств інших галузей ПСБО 16 «Витрати»[2,3]. У торговельних підприємств за цією статтею відображається закупівельна вартість товарів без ПДВ, що не входить до складу операційних витрат, але при цьому, сума приймає участь у розрахунку прибутку від операційної діяльності.

Витрати виключно торговельних підприємств щодо основаної їх діяльності крім адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат включають витрати, пов'язані з відсотками банківських короткострокових кредитів, що відносяться не до операційної, а до фінансової діяльності згідно з НПСБО 1. Підприємства торгівлі, особливо роздрібною, не можуть існувати без додаткового фінансування, що пояснюється ще і тим, що на теперішній час в економіці країни переважає у розрахунках між контрагентами форма передоплати.

Регулювання складу витрат відбувається згідно з методичними рекомендаціями планування та калькулювання витрат в торгівлі [4] Загалом витрати на збут, адміністративні, інші операційні та витрати, пов'язані з використанням банківського кредиту, називаються витратами обігу. Отже прибуток від основної діяльності торговельного підприємства відрізняється від його операційного прибутку.

Ще одним важливим показником, що відображений у формі 2, є валовий прибуток. На торговельних підприємствах він відображає суми, накопичених за період, торговельних надбавок. Навпаки на підприємствах інших галузей він не є слушним, тому що є різницею між доходом та тільки частиною витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції.

Виділені риси звітності з ціллю отримання правильної уяви про витрати та прибуток підприємства зумовлюють наведення додаткової інформації, яка могла б викладатися у примітках до фінансової звітності. Наприклад, у складі фінансові витрати, необхідно точно знати, яка частина їх відноситься до інформації на 951 рахунку, тобто до суми відсотків за короткостроковий кредит банків .

Характеристики щодо наповнення звітів інформацією надає змогу правильно оцінити діяльність підприємств торгівлі на основі відповідних змін у методиці економічного аналізу. Так, в аналізі розрахункових операцій, зокрема для розрахунків термінів погашення дебіторської заборгованості використовуються такі показники: чистий дохід та середнє значення дебіторської заборгованості за період, що досліджується, кількість днів в періоді. У розрахунку строку погашення кредиторської заборгованості використовуємо замість показника чистого доходу показник собівартості реалізованої продукції, товарів, послуг []. Як зауважено вище, собівартість реалізованих товарів не відображає всі притаманні витрати торгівлі. Вважаємо, що до собівартості реалізованих товарів необхідно додавати витрати на збут, де відображаються витрати, характерні для процесу торгівлі. В такому випадку показник терміну погашення кредиторської заборгованості буде більш коректним для порівняння зі строком дебіторської заборгованості.

Використання методики розрахунків діяльності показників на основі фінансової звітності торгівлі з урахуванням її особливостей, дозволяє керівництву прийняти більш виважені рішення.

Література

1. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] // МФ УКРАЇНИ НАКАЗ 07.02.2013 № 73. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.-ua/laws/show/z0027-00>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" № 318 від 31.12.1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.-ua/laws/show/z0027-00>.

4. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування у торговельній діяльності (наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 145 від 22.05.2002 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.

5. Озеран А. Формування понятійного апарату у фінансовій звітності / Алла Озеран // Трансформаційні перетворення обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах євроінтеграційних процесів : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 листоп. 2016 р. / М-во освіти і науки України, М-во фінансів України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» [та ін.] ; [редкол.: М. І. Бондар (голова) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2016. – С. 226–228.

6. Яцишин Н. З. Фінансова звітність підприємств у системі бухгалтерського обліку / Н. З. Яцишин // Економіка і управління. - 2010. - № 4. - С. 86-91. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>